

Функція інтелектуальної еліти – продукування культурних та духовних цінностей. Функція управлінської еліти – забезпечення в суспільстві дотримання суспільних норм, правил та традицій.

Політичні рішення будуть адекватними, якщо вироблятимуться з урахуванням особливостей цілей та цінностей національної спільноти. Національний характер так само як і характер окремої людини містить у собі сильні та слабкі сторони. Політичні реалії сьогодення такі, що обслуговують та цим стимулюють слабкі сторони національної ментальності. Прогресивними ж для національної спільноти є дії спрямовані на розвиток сильних сторін колективної душі народу. Політична еліта має орієнтуватися на ті політичні очікування українських спільнот, які виражають морально зрілі, продуктивні позиції. Обслуговування ж слабких, інфантильних стрін особистостей виборців у гонитві за перемогою, призводить до деградації спільноти, її політичних очікувань, її політичної культури.

Література

1. Алмонд Г. Гражданская культура / Г. Алмонд, С. Верба // <http://vwww.politstudies.ru/archive/authors/I2.him>;
2. Васютинський В. О. Ставлення громадян до релігії та до поширення "нетрадиційних релігій": результати вивчення громадської думки населення України / В. О. Васютинський, О. А. Ліщинська / Інститут соціальної та політичної психології АПН України ; [передм. М. М. Слюсаревського], 2006. – 36 с.
3. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть / Ж. Бодрийяр. – М.: "Добросвет" 2000. – 387 с.
4. Москалець В.П. Психологічні основи виховання духовності в Українській національній школі / Віктор Петрович Москалець // Автореферат на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук. – Київ, 1996.
5. Сулятицький І. В. Психологія громадянськості / І. В. Сулятицький / Політична психологія: науковий збірник. – Л.: Ліга Прес, 2003. - С.115-126.

УДК 159.92

Чуйко О.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет психології, доцент

ОСОБИСТІСНА І ПРОФЕСІЙНА ЗРІЛІСТЬ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Стаття присвячена розгляду проблеми співвідношення особистісного і професійного в процесі професіоналізації. Ключовою точкою перетину визнається зрілість, яка має різне смислове значення. Аналізуються підходи до визначення понять «професійна зрілість» та «особистісна зрілість», наведений огляд досліджень, присвячений різним аспектам професійної і особистісної зрілості.

Ключові слова: особистісна зрілість, професійна зрілість, структурні компоненти зрілості

Статья посвящена рассмотрению проблемы соотношения личностного и профессионального в процессе профессионализации. Ключевой точкой пересечения определяется зрелость, которая имеет разное смысловое значение. Анализируются подходы к определению понятий «профессиональная зрелость» и «личностная зрелость», приведен обзор исследований, посвященный различным аспектам профессиональной и личностной зрелости.

Ключевые слова: личностная зрелость, профессиональная зрелость, структурные компоненты зрелости

The article is devoted consideration of problem of correlation personality. A key intersection is determining maturity which has a different semantic value. Going near determination of

concepts «Professional maturity» and «personality maturity» is analysed, the review of researches, devoted the different aspects of professional and personality maturity, is resulted.

Key words: psychological maturity, professional maturity, structural components of maturity

Актуальність теми дослідження. Проблема співвідношення професійного та особистісного є ключовою точкою у побудові концепцій професіоналізації. Зокрема, найбільш відомі підходи (Є.А.Климов, Н.С.Пряжников, Е.Ф.Зеєр) трактують процес професійного становлення крізь призму проблеми професійної відповідності, яка асоціюється з існуванням необхідного набору задатків або здібностей у особистості, що виступає умовою ефективного освоєння професії. Фактично йдеться про «вписування» людини в ту чи іншу систему професійної діяльності завдяки формуванню у неї комплексу професійно важливих якостей у процесі підготовки та освоєння професії. Інші концепції розглядають особистість у якості «творця» своєї професійної діяльності, важливою характеристикою при цьому виступає здатність усвідомлювати обмеження власної діяльності задля аналізу, оцінки і подальшої самоорганізації. Процес становлення професіонала розглядається у цьому контексті, як саморозвиток людини впродовж усього життя. Професіоналізація в широкому сенсі стає способом буття людини, формою його суб'єктності (Н.Г. Алексєєв, С.Л. Рубіштейн, В.І. Слободчиков).

Отже, **метою** дослідження є розгляд проблеми співвідношення особистісного і професійного в процесі професіоналізації

К.Маркова, аналізуючи цю проблематику, зауважує, що ««професійне» і «особистісне» можуть знаходитись у різному співвідношенні:

- існування поряд, без перетину, коли людина функціонує формально, відбуваючи час на роботі і вважаючи його згубленим;
- повне суміщення, коли людина не мислить себе поза роботою і своє «особистісне» втягує у професійні рамки;
- часткова ідентифікація особистістю зі своєю професійною роллю;
- повне включення професійних цінностей в особистісний простір, яке є набагато ширшим і багатомірнішим.

Найбільш оптимальним і гармонійним, на її думку, «є останній варіант, коли «професійне» вписується в «особистісне» як одна із його сторін» [9]

Таким чином, виокремлюються два параметри професійного становлення: «вписування» і «саморозвиток», де останній набуває особливої актуальності через серйозні трансформаційні процеси у суспільстві, пов'язані зі зміною смислового конструкту «людина-професія-суспільство». Серед зафіксованих даностей сьогодення можна зазначити наступні: а) професія перестала бути для людини єдиною раз і назавжди; б) інтенсивний розвиток технологій призводить до швидкого «професійного старіння»; в) інтегративний характер сучасних професій вимагає різномірних професійних компетентностей: комунікативних, лінгвістичних, економічних, правових, управлінських, психологічних, тощо. Водночас, Є.П.Єрмолаєва відмічає, що внаслідок порушення зв'язків «людина-професія» відбувається зниження соціально-прийнятого рівня професіоналізму. При порушенні зв'язків «людина-суспільство» відбувається зміщення цільової функції професійної ролі із соціально запитованої на індивідуально-прийнятну. При порушенні зв'язків «професія-суспільство» посилюється прагматична мотивація і знижується поріг моральних заборон. Більше того, авторка аналізує появу у суспільстві явища «професійного маргіналізму», суть якого полягає у байдужості до професійних норм, заміні професійних цінностей і моралі цінностями іншого середовища – професійного або ж позапрофесійного. До категорії цих людей відносяться не лише ті, хто опинився поза робочими місцями, але й ті, хто на них працює [4].

Центральною визнається проблема постійного самовизначення і побудови людиною себе в професії у якості професіонала. Водночас поняття «професіонал» по-різному трактується в психологічній літературі й, на думку А.Р.Фонарьова [15] тому є причини:

1. Досить часто поняття професіоналізм трактувався крізь призму здібностей, але здібності завжди орієнтовані на нормативну діяльність, що передбачає усталений спосіб

виконання. Натомість саме здібності й розкриваються тоді, коли є можливість свободи у самому виборі діяльності, коли проявляється здатність діяти творчо, що є ознакою професіоналізму;

2. Сучасні концепції не розглядають такі здібності, як духовні, а саме вони, на думку автора, «визначають усі інші здібності, у тому числі й інструментальні» [15, с.228];

3. При розгляді умов формування професіонала зачасти за рамками вивчення залишаються так звані «поливозрастные событийные сообщества» (рос.), які впливають на життєву позицію кожного, ціннісно-сміслові утворення один одного, створюють перспективи просування до вершин майстерності. Саме ці спільноти як раз і визначають вершину розвитку, тобто ким стане людина: професіоналом чи ремісником.

Таким чином, поняття «професіонал» стає ключовим у сенсі розуміння ідеального взірця професійних досягнень, й на відміну від схожого по своїй суті поняття «спеціаліст», який лише виконує (відтворює) необхідні професійні дії, «професіонал» характеризується здатністю до самостійної постановки професійних задач та до знаходження адекватних (творчих) способів для їх розв'язання. Водночас Ю.П.Поваренков вважає, що професіоналом людина стає лише тоді, коли приймає професіоналізацію як життєву задачу, яку необхідно вирішувати»[10].

Ця проблематика поступово переростає в площину пошуку відповіді на запитання детермінант та індикаторів професіоналізму особистості, серед яких особливе місце належить поняттю «зрілість», оскільки саме вона вказує на появу особливого, поворотного, значимого етапу в траєкторії особистісно-професійного розвитку.

Дослідниця А.О.Кошелева [6] відзначає, що онтогенетично рамки зрілості доволі умовні і найчастіше визначаються або ж початком періоду юності (за критерієм психосоціального і фізичного визрівання ведучих психічних функцій), або ж завершенням юності й переходом до дорослості (за критеріями конструктивного вирішення особистістю різноманітних життєвих проблем на шляху до самореалізації), або по мірі успішного прояву соціальної і професійної компетентності (за критерієм особистісної відповідальності і здатностей до виконання соціальних і професійних функцій). Людина у своєму онтогенетичному розвитку проходить не одну стадію, але досягнення «загальної зрілості» припадає саме на юнацький вік. В ході її досягнення проявляються принаймні три види динаміки: зумовлена ростом ведучих смислових структур психіки; пов'язана із подоланням мотиваційно-сміслових бар'єрів у стосунках і поведінці, й, нарешті, внутрішньо особистісна смислова динаміка, пов'язана із внутрішнім самовизначенням позицій особистості у навколишньому світі. Кожен тип динаміки в самореалізації особистості визначає її особливості, зумовлений специфікою взаємодії особистісно-ситуативних й мотиваційно-сміслових механізмів, детермінуючих в кінцевому рахунку досягнення зрілості. Процес успішного досягнення зрілості в юнацькому віці детермінований, в першу чергу, смисложиттєвими і ціннісними орієнтаціями особистості. Це виявляється в метацінностях (за А.Маслоу), сенсі життя (за Д.Н.Леонтьєвим), в активній діяльній направленості особистого життєвого шляху (за Б.Г.Ананьєвим).

Водночас, в літературі часто вживаними є поняття «особистісна зрілість» і «професійна зрілість», які не є тотожними, оскільки описують різну психологічну реальність. На цю невідповідність вказував Б.Г.Ананьєв, відзначаючи, що в психологічній літературі зачасти відбувалась заміна поняття «зрілість» поняттям «дорослість». Навіть на індивідному рівні поняття «зрілість» і поняття «дорослість» не є абсолютно синонімічними, ще більше вони розходяться, коли йдеться про дорослість і суб'єктно-діяльнісну (професійну) зрілість.

Мета статті полягає у аналізі поняття зрілість у професійному та особистісному контекстах.

Особистісна зрілість визначається авторами як ключове новоутворення віку, що корінним чином змінює попередню соціальну ситуацію розвитку, як психологічне новоутворення «...у вигляді онтологічного ядра особистості, важливого для его-ідентичності. Вона є одночасно критерієм особистісного зростання та виявом особистісного потенціалу людини..» [18], як «жива рухома системна цілісність, яка розгортає, вдосконалює, розвиває

себе у соціально значимій сукупній діяльності, що реалізує багатоманітні соціальні стосунки» (17). Натомість, *професійна зрілість* розглядається «як вищий рівень професійних досягнень суб'єкта діяльності, який не залежить від віку і професійного стажу» [12]; «як даність, що виводить особистість на вищі рівні досягнень на певному етапі її життєдіяльності» [5], як вищий рівень прояву «високого професіоналізму, кваліфікації і компетентності».

Водночас, багатьма авторами зауважується, що передумовою професійної зрілості є зрілість особистісна, й більше того «людина може й не стати професіоналом упродовж життя. Професійний розвиток в окремих випадках може забігати вперед у порівнянні із особистісним, а саме людина стає професіоналом, не сформувавшись ще в зрілу особистість» [9,с.104]. Тобто, професійна зрілість може бути відносно автономним утворенням, яке не обов'язково корелює з особистісним ростом. Більше того, А.І.Субетто зазначає, що можливим є взагалі відчуження особистості від професійної діяльності, й тоді вона стає для неї формальною, рутинною, де не знаходиться місця для творчості. «У такому випадку виникає особистісно-професійне роздвоєння, яке призводить до «розлюднення» людини, появи подвійних стандартів поведінки, тощо». Таке роздвоєння ніколи не призводить до досягнення професійної зрілості [14].

Три типи теоретичного аналізу – структурний, функціональний і динамічний дозволяють провести аналіз феномену розвитку особистості в процесі досягнення зрілості.

Так, представники структурного підходу розглядають найбільш вагомні структурні компоненти особистісної зрілості, серед яких: розширення почуття Я, теплота у стосунках до інших, емоційна безпека (прийняття себе), реалістичне сприйняття, самооб'єктивація – розуміння, гумор, єдина філософія життя (за Г.Олпортом); А.Маслоу називає аналогічні риси: безпристрасне сприйняття реальності; простота і природність поведінки; прийняття себе та інших людей; незалежність від культури і оточення; суспільний інтерес, супротив окультурюванню [8]. К. Роджерс [13] для визначення людей, які рухаються у напрямі самовдосконалення, ввів поняття «повноцінно функціонуюча людина» і наділив її основними особистісними характеристиками: відкритість до досвіду; прагнення жити повно і насичено в кожную хвилину існування; довіра до свого організму, що проявляється у довірі до своєї інтуїції і власного досвіду; емпірична свобода, яка виявляється у прагненні бути самостійною і відповідальною за свої вчинки; креативність. А.А.Реан виділяє чотири базові складові особистісної зрілості, навколо яких групуються багато інших рис: відповідальність, терпимість, саморозвиток, позитивне мислення. У дослідженні Р.М.Шаміонова вказується, що особистісна зрілість є досить складним структурним утворенням, яке включає в себе характеристики відповідальності у різних сферах діяльності, емоційної зрілості, самоконтролю поведінки, самостійності, адекватності самовідображення, високого рівня реалізованості подій життя, адекватності цілепокладання. Окрім того, дослідник вважає, що особистісна зрілість входить до загальної структури особистості і виявляється взаємопов'язаною із цілим рядом особистісних особливостей, таких як комунікабельність, слідування соціальним нормам, м'якість, довірливість, радикалізм, упевненість у собі, природність [16].

Українська дослідниця О.Штепа [18], відштовхуючись від поняття, яке ввів Г.Олпорт, пропріум особистості (якості людини, що роблять її унікальною і виступають індикаторами особистісної зрілості) виводить десять рис (диспозицій), які утворюють пропріум зрілої особистості: відповідальність, децентрація, глибинність переживань, життєва філософія, толерантність, автономність, контактність, самоприйняття, креативність, синергічність. Узагальнюючи, автор робить висновок, що особистісна зрілість характеризується процесом внутрішньо особистісної трансформації, джерелом якої є потреба особистості в самоактуалізації і почутті ідентичності. Найголовнішою рисою визнається автономність.

С.А.Дружилов включає професійну зрілість у якості підструктури загального поняття професіоналізм. На його думку ця підсистема включає професійно-важливі якості професіонала і його професійні відносини, що забезпечують саморегуляцію і самодетермінацію становлення професіоналізму людини як цілісного процесу. У якості

значимих елементів в цій системі виокремлюються такі фактори, як сенс професійної діяльності, професійна совість і професійна гідність. Системоутворювальним компонентом в структурі зв'язків виступає професійна самосвідомість [5].

В рамках функціонального підходу особистісна зрілість розглядається у якості саморегулятивної системи, де основна функція є перетворення (регуляція) процесу онтогенетичного розвитку в цілеспрямований, системний, особистісно зумовлений процес, що набуває індивідуальних рис як у засобах, умовах, так і в цілях даного розвитку. Саме тому К.А.Альбуханова-Славська зауважує, що потребою зрілої особистості є необхідність послідовного проведення нею своєї життєвої лінії, тобто усвідомлення себе суб'єктом власного життя. Згідно Л.І.Божович, психологічно зрілою є людина, яка здатна керуватися свідомо поставленими цілями, що визначає активний характер її поведінки.

Цікавою у цьому зв'язку є концепція Л.Г.Буряк, в якій розвиток зрілої особистості розглядається крізь призму діяльнісного підходу. Зокрема, автор характеризує «зрілість» як особливу якість особистості, яка не має жорсткої прив'язки до віку, а «є ознакою досягнення особистістю стану найвищої міри розвитку і вдосконалення» [2]. Водночас, умовою розвитку зрілої особистості є особливий тип «діяльної життєвої позиції», що виявляється в активному проникненні в життя через детермінацію ведучого типу діяльності. Таким ведучим типом діяльності визнається різнопланова діяльність, яка визначається не формальними показниками, а «тим індивідуальним смислом, яку особистість вкладає в свою діяльність».

Водночас, особистісна зрілість, на нашу думку, повинна розглядатись у якості функціональної компоненти професійної діяльності. Така обставина зумовлена самою специфікою професійної діяльності (зокрема в сфері людинознавчих професій), оскільки вона може бути ефективною за умов, коли вирішення проблем клієнта відбувається не лише на рівні юридичної чи організаційної допомоги, а й психологічної, що обов'язково передбачає наявність особистісної зрілості професіонала. На це протиріччя вказує А.Р.Фонарьов, який посилаючись на дослідження Є.А.Климова, зауважує, що помічники вихователів дитячого саду вбачають результати своєї діяльності не в «прирощуваннях» до рівня вихованості дитини і в навичках самообслуговування, а в тому, щоб у контролюючих органах (санстанції, наприклад) не було претензій до чистоти приміщень. Таким чином, у свідомості спеціаліста не актуалізується необхідність «вирощування» спеціальних компетенцій, направлених на передачу досвіду, формування навичок, тощо. В.Т.Кудрявцев зауважує, що психолог, щоб виконати свою Місію (Місія в даному випадку співвідноситься з вищим рівнем професійної майстерності особистості), повинен вирішити єдину задачу:

- 1) безумовно прийняти самого себе;
- 2) безумовно прийняти іншу людину;
- 3) допомогти іншому безумовно прийняти себе;
- 4) сприяти її безумовному прийняттю найближчим (значимим) оточенням»[7].

Безумовне прийняття, таким чином, є ознакою особистісної зрілості й водночас умовою здійснення професійних функцій. Тому функціонально, особистісна зрілість включена в професійну діяльність і, відповідно, являється її функціональним компонентом.

Концентрований, динамічний синтез найбільш істотних аспектів життя і розвитку особистості розглядаються Л.І.Анциферовою у відповідності із системно-генетичним принципом ускладнення, диференціації, організації людиною свого життя в контексті розвитку і інтеграції зі світом. В розвитку зрілою особистістю нею розглядаються накопичення ознак, що безперервно ускладнюються:

- розвиток, вихід за межі того, що склалося – спосіб життя особистості;
- самоповідування і екстраполяція себе в майбутнє – конкретизація способу власного особистісного існування;
- збагачення свого ціннісно-смиислового простору поглядами інших людей;
- нарощування рівнів психічного життя, формування ієрархічних властивостей психічної організації;
- планування власного розвитку;
- формування особистості як самоорганізація і типізація відносин до себе та інших;

- виникнення подальшої мотивації, пов'язаної із сенсом життя;
- підтримка постійної незавершеності, зв'язку з новими світами (навчання, праці) породжують особистісні новоутворення;
- виникнення реакцій на власні якості породжують конфігурації рис із компенсаторними відносинами;
- відкриття шляхів і здатностей до самоперетворення;
- зростання легкості, гнучкості переходів із одного організаційного рівня на інший, що відкриває можливості аутопсихотерапії і збільшує потенціал здоров'я;
- зростання власного особистісного простору;
- гармонізація соціального способу життя і психологічного стилю життєдіяльності .. [1].

Розгляд генезису особистісної зрілості дозволяє виявити, що особистісна і професійна зрілість є різними за своїм походженням (це гетерогенні структури), які мають різні джерела походження. Особистісна зрілість є результатом розвитку самої особистості, вона виступає тією її якістю, яка організує життєвий шлях – її напрям, стратегії проходження, складну систему відносин особистості із навколишнім світом і самим собою. При цьому цей процес може мати як продуктивний, так і деструктивний характер, що утворює діалектичну єдність із переважанням продуктивних цінностей і мінімумом інфантильної поведінки і сприйняття (С.Кові, А.Маслоу, Е.Фромм). Тобто, це результат особистісного росту. Професійна зрілість виходить із переліку компетентностей спеціальності і є наслідком професіогенезу особистості, фактично є його результатом.

Висновки. Отже, є підстави вважати, що особистісна і професійна зрілість, маючи різне генетичне походження, різну структуру і функції, можуть існувати як автономні утворення. За певних умов, коли життєві плани і перспективи не включаються особистістю у її професійні плани, і відповідно не впливають на вирішення професійних задач, то вони і вибудовуються особистістю окремо від них. Як справедливо зауважують автори С.Є.Піняєва і І.В.Андрєєв, існує два класи професій за ознакою важливості тих якостей особистості, які забезпечують «професійну активність». У даному контексті можна стверджувати, що особистісна зрілість не завжди є необхідною умовою професіоналізму.

Йдеться про те, що в одній групі професій домінуюче значення має високий рівень сформованості вузькоспеціалізованих навичок, а вплив окремих якостей особистості (н-д, гуманної спрямованості) на результат праці буде незначним. «Тільки у цьому випадку, людина, що досягла високого рівня інструментальної майстерності в праці, але яка ще не сформувалась як зріла особистість, може вважатися справжнім професіоналом»[11]. Інший клас професій (за типом «людина-людина») натомість характеризується тим, що зріла особистість є умовою і невід'ємним компонентом професіоналізму. Парадокс полягає в тому, що при вирішенні професійних задач цього класу фактично завжди виникає необхідність в особистісній зрілості спеціаліста, якою не завжди спеціаліст ресурсно наділений (зокрема, вчорашні випускники вищої школи). Виникає проблема розробки освітньої технології, яка б дозволяла уже в студентському віці формувати «зв'язку» між особистісним і професійним ростом особистості.

Література

1. Анциферова Л.И. К психологии личности как развивающейся системе // Психология формирования и развития личности / Под ред. Л.И.Анциферовой, М., 1981. – С.3-33.
2. Буряк Л.Г. Разноплановая деятельность как психологическое условие Развития зрелой личности: автореф. дис. На соискание ученой степени канд..психол. наук: спец.19.00.13 Петропавловск-Камчатский, 2005. - 20 с.
3. Григорьева Н.В. Вузовский диплом не есть диплом профессионала // Высшее образование в России. - 2004 - №1 - С.104-110.
4. Ермолаєва Е.П. Психология профессионального маргинала в социально значимых видах труда // Психол. Журнал.- 2001 -№5 -С.69-75.
5. Дружилов С.А. Психология профессионализма человека: интегративный подход // Журнал прикладной психологии. -2003 - №4-5 - С.35-42.

6. Кошелева А.О. Концепция становления личностной зрелости будущего специалиста в инновационных условиях высшего профессионального образования: автореф. дис. на соискание ученой степени д.пед.наук: спец.13.00.08 «Теория и методика профессионального образования»/ А.О.Кошелева.- Елец, 2009. – 30 с.
7. Кудрявцев В.Т. Профессиональная и личностная позиция психолога: сапожник о сапогах // www.tovievich.ru/book
8. Маслоу А. По направлению к психологии бытия. М.: Изд-во ЭКСМО - Пресс, 2002. – 272 с.
9. Маркова А.К. Психология профессионализма. - М.:Междунар.гуманит. фонд «Знание», - 1996. – 308 с.
10. Поваренков Ю.В. Психология профессионального становления личности. – Курск: Изд-во КГПИ, - 1991 – с.331.
11. Пиняева С.Е., Андреев И.В. Личностное и профессиональное развитие в период зрелости /library.by/portalus
12. Психолого-педагогические основы формирования профессиональной зрелости учителя // <http://www.nauka-shop.com/mod/shop/productID>
13. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. -М.: Прогресс, 1994.- 480 с.
14. Субетто А.И. Диалектика снятия противоречий личностного и профессионального измерений в становлении личности // «Академия Тринитаризм», М. Эл №77-6567, публ.10939, 15.01.2004.
15. Фонарьов А.Р. Психологические особенности личностного становления профессионала / А.Р.Фонарев. – М.:Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж:Издательство НПО «МОДЕК», 2005. – 560 с.
16. Шамионов Р.М Личностная зрелость и профессиональное самоопределение в подростковом и юношеском возрасте: автореф. дис. на соискание ученой степени канд..психол. наук: спец.19.00.13 СПб, 1997. - 19 с.
17. Шорохова Е.В. Психологические аспекты проблемы личности / Е.В.Шорохова // Теоретические проблемы психологии личности /под. ред.. Е.В.Шороховой. – М.:Наука, 1974.
18. Штепа О. Феномен особистісної зрілості // Соціальна психологія. – 2005.- №1 - С.62-77.

УДК 159. 8

Ящук Ж.М.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет психології, докторант
 Медичний психолог Лікувально-реабілітаційного центру для учасників ліквідації наслідків аварії на
 ЧАЕС ім. В.Т.Гуца

ЕКЗИСТЕНЦ-АНАЛІТИКА І АЛГОРИТМ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОГО ЗРІЗУ БУТТЯ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОТЕРАПІЇ

Стаття дає наочне уявлення про взаємозалежність між специфікою структури «Я-особистості» та глобальним тиском об'єктивної системи цінностей соціуму. Нетрадиційно оригінальним у статті є обґрунтування методологічного підходу до структури «Я-особистості» на основі філософських розробок Г.С. Сковороди. Стаття значно полегшує сприйняття докторами-психологами філософських категорій, які використовуються в психотерапії.

Ключові слова: екзистенц-аналітика, буття особистості, буття-ситуація, Я-зовнішнє, Я-внутрішнє, буття Я-для себе, буття Я-для інших, буття-разом, буття-переживання, відчуження, діалог.

Статья дает наглядное представление про взаимозависимость между спецификой структуры «Я-личности» и глобального давления объективной системы ценностей социума. Не традиционно оригинальным в статье является обоснование